

ELIL TEATAJA

Eesti Liikumispuudega Inimeste Liidu ametlik kuukiri

Kallid sõbrad!

Aasta 2010 hakkab saama läbi ja kena jõuluaeg jälle käes. Meie organisatsioon on saanud hästi hakkama. Ühingud on olnud tublid ja juhatus püüdis anda parima. ELIL juhatuse tegevuse kõige tähtsam eesmärk on aidata puuetega inimesi. ELIL on tunnustatud organisatsioon, kelle sünnipäeval käis kohal president Toomas Hendrik Ilves ja sotsiaalminister Hanno Pevkur on olnud sage külaline meie üritustel. Heategevusprojektidest on eriti hea meel projektist "Elisabet", jaanuaris hakkab kõnnirobot tööle Tallinna Lastehaiglas. Tänu kõikidele abistajatele ja eriti Kanal 2 saatele "Tantsud tähtedega". Abistajaid on teisigi eesotsas Tanel Leoki ja tema sõpradega.

Armsad sõbrad, soovin Teile ilusat jõuluaega! Rõõmu!

Üldkoosolek valis uue juhatuse

ELIL üldkoosolek valis oma korralisel koosolekul presidendi ja juhatuse. Presidendiks valiti ühehäälselt neljandat korda tagasi Ants Leemets. Teisi kandidaate ei esitatud.

Juhatus liikmeteks valiti Jüri Järve, Tiia Sihver, Kristi Viisimaa, Heldur Otsa, Arko Vool ja Mati Rohtlaan.

Tänu eelmises juhatuses aktiivselt osalenud Külli Urbile ja Tauno Viljatile.

Uue juhatuse ülesanded

Uus juhatus on pidanud ka oma avakoosoleku ja pannud maha esimesed eesmärgid:

- suurendada ELIL ja tema ühingutesse kuuluvate liikmete arvu praeguselt 2500 liikmelt 4000 liikmeni
- parandada ELIL majandustegevust eesmärgiga pakkuda suuremat abi ühingutele ja Liidule tervikuna
- täpsemad plaanid kannab juhatus üldkoosolekule ette aprillis 2011

Detsembriõnnitus!

Põlvamaa Invaühing	19
Tallinna Invaspordiühing	17
Saue Linna Invaühing	10
Viru Valere	9

Puuetega inimeste õigused ja reaalsus

Soome-Eesti-Läti-Leedu ühisseminar

Vilniuses, 28.-31.10.2010

Seminaril osales kokku 6 liikumispuudega inimeste organisatsiooni ning üritus oli pühendatud vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa aastale. Käsitletud teemad hõlmasid liikumispuuetega inimeste igapäevavajadustest tulenevaid probleeme tööhõive ja toimetuleku valdkonnas, vahetati oma maade kogemusi nii organisatsioonide tegevuses kui ka riikide sotsiaalpoliitika tasemel. Põhjalikult käsitleti ÜRO puuetega inimeste konventsiooni teemat. Eestist osalesid ELIL – A.Lõoke, J.Järve, K.Urb, K.Viisimaa, V.Bogatkin, E.Kaibald-Reemet; Händikäpp-M.Rosental, TartuLIÜ-T.Freiman; EPIK-G.Tiirik ning 2 abistajat. Seminar oli rahastatud EL projektirahadest. Võeti vastu ühisdeklaratsioon. Ürituse koos osavõtjate intervjuudega jäädvustas V.Bogatkin 30 min pikkusesse videosse. [Seminari materjalide link.](#)

Tekst&pilt: J.Järve

Kontserdisari klaveri osavõtul

ELIL soetas 2009. aastal Estonia klaveri, mis koos remondiga läks maksma 80 000 krooni. Remondi eest tasumiseks võtsime kolmeks aastaks laenu. Klaverist kaunitar leidis asukoha Endla 59 saalis. Klaver sai muretsetud, et korraldada erinevaid kontserte, mille puhul on sageli eeltingimuseks korraliku kontsertklaveri olemasolu. Meie kontserdisaalid ei hiilga ju erilise liikumisvabadusega.

Klaveri ostmist plaanides arvestasime sellega, et laenu tagasimaksmiseks hakkame korraldama erinevaid tulukontserte, kus keskne roll on klaveril endal. Esimese kontserdi korraldasime selle aasta aprillis, teise mais. Sügisel saime kokkuleppele Eesti Interpreetide Liiduga kontserdisarja korraldamiseks, kus üles astuvad Eesti tippmuusikud. Liidu juhatuse esimees Rein Rannap tutvustas projekti 20.septembril, mil anti ka muusikaline avaldõök. Ei saa ütlemata jätta, et enne otsuse langetamist käis pianist Rein Rannap klaveri kõla proovimas. Saalist tuli ta tagasi rahuloleva näo ja tunnustavate sõnadega klaveri aadressil ja koostööprojekti käivitamine oli otsustatud.

Avasime muusikalise sügishooaja kord kuus toimuvate heategevuslike kontsertidega koondnimega **Aita klaver saada võlast priiks**, millega jätkasime kevadel alustatud

traditsiooni. Heategevuskontserdid on tasuta, kuid ukse juures on korjanduskast, kuhu saab oma võimaluste ja parema äratundmise järgi teha annetuse klaveri heaks.

Oleme saanud nautida järgmiste interpreetide esinemist:

20.09.2010 andsid lühikontserdi klaverikunstnik

R. Taal ning T. Niitväli rahvapillidel

08.10.2010 esines klaveriduo K. Ratassepp ja M. Mikalai

14.11.2010 olime kutsutud Jaani kirikusse Tallinnas, kus esines orelkunstnik M. Riisikamp

02.12.2010 esinesid Nata-Ly Sakkos (klaver), Vello Sakkos (klarnet) ja Liina Zigurs (vioola)

Kohtumiseni uuel aastal uute esinejatega!

Tekst: A. Lõoke

ELIL viis läbi Tallinna Tehnikaülikooli ligipääsuauditi

Kaardistati 35 TTÜ haldusalas olevat hoonet

Eesti Liikumispuudega Inimeste Liit (ELIL) ja Tallinna Liikumispuudega Inimeste Ühing (TLIÜ) kaardistasid ja auditeerisid juulist-oktoobrini 2010 SA Archimedes programmi PRIMUS raames tehtavale kõrgkoolide hoonete ligipääsetavuse kaardistusele Tallinna Tehnikaülikooli haldusalasse kuuluvate hoonete ligipääsetavust.

Kaardistustöodes osalesid Arko Vool (TLIÜ), Tiia Tiik (TLIÜ), Sven Kõllamets (TLIÜ), Jüri Järve (ELIL). Kõikide hoonete kohta koostati detailne aruanne, fikseeriti ehitusmäärusele mittevastavused ja jagati soovitusi, kuidas olukorda parandada. Kõik hooned on lisatud ligipääsetavuse veebiportaali

www.liikumisvabadus.invainfo.ee haridusasutuste kategooriasse.

Tekst: Jüri Järve, pilt: Tiia Tiik

SEBE bussijuhtide koolitus

AS Sebe 46 madalapõhjalist bussi asuvad 1. jaanuarist sõitma Tartu linnaliinidel. Ratastoolirahvale või lapsevankriga sõitjatele teeb see elu tunduvalt kergemaks. Rambi paikatõstmiseks tarvitseb vaid bussi küljel olevat nuppu vajutades juht kutsuda. See pole ainus abinõu, mis teeb bussi sisenemise hõlpsamaks. Bussid on kallutatavad – see tähendab sõitjale väiksemat jalatõstet maapinnast bussipõrandale.

AS Sebe tellis liidult Tartusse bussijuhtidele 8 koolituspäeva. Koolituse viis läbi Tartu LIÜ esimees Heldur Otsa. Koolitusprogrammi põhiteemad - ülevaade erinevatest liikumisabivahenditest, suhtlemine erivajadustega inimestega, abistamisvõtted, ohutusnõuded bussisõidul jms olid seotud praktikaga. Helduril olid kaasas liikumisabivahendeid, et bussijuhid saaksid abistamisel ise kätt proovida. Bussijuhid said paberkandjal kaasa meelepea olulisemate tarkuseteradega.

Kolm kuud varem, 7.09.2010 kogunes Sebe teotahteline kollektiiv - 14 inimest – koolitusele Tallinnasse, mille viis taas läbi meie liit. Koolitajad Tiia Tiik, Sven Reemet, Jüri Lehtmets ja Arko Vool said suure tänu osalisteks. Koolitus koosnes teoreetilisest ja praktilisest poolest. Tiia rääkis üldisematest asjadest, mida silmas pidada tuleb, kui reisijateks puudega inimesed. Sven keskendus turvalisele bussisõidule - mida peab teadma ja arvestama bussijuht, kel vedada selline eripalgeline reisijaskond. Kuidas ratastoolikasutaja saab tõstukile, bussi ja sihtkohas jälle maha nii, et kõik osapooled rõõmsad oleksid ja terveks jääksid. Tallinna koja siseõuel harjutati seda kõike praktiliselt Jüri ja Arko näpunäidete järgi. Ka Sebe inimesed istusid tooli, et ratastoolikasutaja tunnet tajuda.

Kõik neli bussijuhti, kes liinil sõitma hakkavad, harjutasid hoolega Sveni valvsa pilgu all ratastoolide kinnitamist bussis ja tegid Sveniga kaupa, et ta vajadusel neid edaspidigi nõustaks.

14.09.2010 toimus meie inimeste jaoks ajalooline sündmus - liinile saadeti esimene tõstukiga kaugliinibuss Eestis. Sellega sai hakkama AS Sebe ja sõitma hakkas buss marsruudil Tallinn-Tartu –Võru.

Tekst: Auli Lõoke, pilt: S.Reemet

Puuetega inimeste ühendused soovivad Riigikogult ÜRO konventsiooni ratifitseerimist

03.12.10

Eesti Vabariigi Riigikogu
Eesti Vabariigi Valitsus
EV Siseministeerium
EV Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
Koopia
Eesti Linnade Liit
Eesti Puuetega Inimeste Koda
Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit
ja teised kodanikuühendused
ÜRO Puuetega Inimeste Konventsiooni ratifitseerimine

Pöördumine

Käesolevaga kutsume meie, allakirjutanud ühendused, Riigikogu, Valitsust jt ratifitseerimisprotsessiga seotud osapooli ning kodanikuühendusi konkreetsetele tegudele ÜRO Puuetega Inimeste Konventsiooni ja selle lisaprotokollide ratifitseerimisel. Konventsiooni eesmärk on edendada, kaitsta ja tagada kõigi inimõiguste ja põhivabaduste täielikku teostamist kõigi puuetega inimeste poolt ning tunnustada lugupidamist nende

loomupärase väärikuse suhtes. Leiame, et nimetatud dokumendid on ühiskonna probleemidele lahendusi loovad abivahendid, milles korratakse demokraatia põhimõtteid, mida Eesti riik on juba tunnustanud kehtivas seadusandluses ning õigusaktides. Seetõttu soovime, et osapooled leiaks endas julguse ratifitseerimisprotsess kiiremas korras lõpule viia, mitte püüda reservatsioonide ning suurte kulude põhjendamatu hirmu taha. Miks peaks ükski osapooltest tahtma seada reservatsiooni ühiskonna arengule? Just seda ju tähendabki konventsiooni ratifitseerimata jätmine, selle protsessi põhjendamatu venitamine.

Järgnev on põhiliselt suunatud Eesti Vabariigi Riigikogule, kellel on ametist tulenev kohustus seada ühiskonna üldine heaolu oma inimlikest hirmudest ja valimistest ettepoole. Me kutsume Teid oma ametiaja lõppsirgel tegema viimase suure sammu Eesti heaolu nimel!

Enne, kui me ei hakka realselt püüdlema juurdepääsetava infrastruktuuri poole, ei ole Eestil lootust ei majanduskasvust tulenevat rikkust ega ka jõudmist viie rikkama riigi hulka. Kulu, mida ühiskonnale toovad ligipääsmatu infrastruktuur ning selletõttu ühiskonda koormav elanikkonnagrupp, on kordades suurem, kui tulu ja kokkuhoid, mida saavutame tagades kõigile inimestele võrdse võimaluse osaleda täielikult ja tõhusalt ühiskonnaelus. Eesti seadusandlus sätestab puudega inimestele õiguse

osaleda kõigis valdkondades. Nt. põhiseadus kinnitab, et kõik on seaduse ees võrdsed; haridusseaduse kohaselt korraldab omavalitsus puudega laste hariduse; ehitusseadus näeb ette normid, mis tagavad kõigile võrdse juurdepääsu avalikele hoonetele; sotsiaalhoolekande seaduses on toodud riigi ja omavalitsuse ülesanded.

Allakirjutanud leiavad, et ÜRO Puuetega Inimeste Konventsioon toetab olemasolevate seaduste täitmist ja õiguste tagamist, ega tooks riigile ülejõu käivaid kohustusi. Pigem vastupidi. Universaalse disaini kasutamine ning isikliku abistaja jt teenuste pakkumine vastavalt puudega inimeste vajadustele võimaldab puudega inimestel osaleda aktiivselt tööturul, elada iseseisvamalt ning seeläbi muutuda passiivsest abisaajast aktiivseks kodanikuks. Konventsiooni ja selle lisaprotokollide ratifitseerimine näitab, et riik hoolib oma elanikest ning tunnustab puudega inimeste õigust olla hea ja aktiivne kodanik. Ühtlasi aitab selle põhimõtete järgimine tagada puudega inimestele maksimaalsed osalusvõimalused, mis omakorda vähendavad riigipoolseid pikaajalisi kulutusi.

Allakirjutanud loodavad mitte olla maailma viimase riigi kodanik, kel on olnud julgust võtta eesmärk universaalsema osalusvõimalustega ühiskonda toetada ja konventsioon ratifitseerida. Käesolevaga kutsuvad allakirjutanud Riigikogu üles näitama tegelikku tahet muuta Eesti riigiks, mis hoolib igast kodanikust. Selleks palume ratifitseerida ÜRO Puuetega Inimeste Konventsioon ja selle lisaprotokoll

Lugupidamisega,
MTÜ Händikäpp
kontaktisik: Margit Rosental, handikas@handikapp.ee,
GSM: 53232667
MTÜ Eesti Liikumispuudega Inimeste Liit
MTÜ Eesti Puuetega Naiste Ühendus

Pilt: Triin Freimann

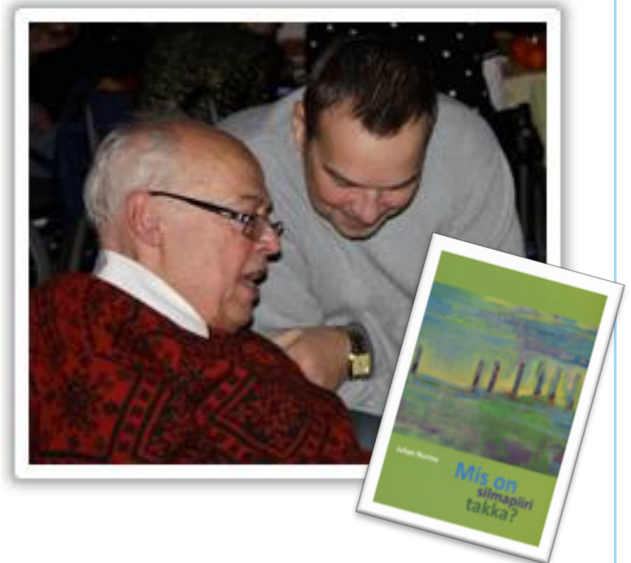
Juhan Nurme luulekogu esitlus

Mis on silmapiiri takka?

19. november oli pidulik päev - Juhan Nurme, staažikas Tallinna LIÜ liige, esitles oma trükisooja luulekogu *Mis on silmapiiri takka?* Loeti luuletusi ja soovijad said omandatud kogumikule autori autogrammi.

Juhan on väga mitmetahuline, paari aasta eest ilmus tal autobiograafiline romaan *Ligimene*, mis on üks äraütlemata hea lugemine.

Kel on soov luulekogu omanikuks saada, saab ELILi kontoris sellest teatades raamatu esitlushinnaga 75 krooni.

Tekst: Auli Lööke, pilt: Tiia Tiik

Liikumisabivahendite tehnoloogilisi uuendusi

Stabiilsuskontroll on abiks elektrilise ratastooliga maastikul või kalletel sõitmiseks – vaatamata kaldenurgale on ratastooli iste kogu aeg võimalikult horisontaalne.

Regeneratiivsed pidurid – tehniline lahendus, mis sai alguse võidusõidu vormelitest. Iga pidurdamisega kaotab liikuv keha energiat, kuid tänapäeva tehnika võimaldab seda kaduvat energiat omakorda salvestada ja uuesti kasutada. Praktilised katsetused näitavad, et elektrilise ratastooliga läbitav vahemaa suureneb selliseid pidureid kasutades ligi 20%.

Tänapäevased LED-tehnoloogiad vahetavad välja energiamahukad hõõglampid. LED-valgustite poolt tarvitatav energia on minimaalne, aga valgusjõud hõõglampidega võrreldes suurem.

Tekst: S. Reemet

Jät kub...

Teadusuudised

Oscar the Cat sai esimese kaslasena maailmas proteestagajalad, sellega pääseb ta meditsiiniajalukku. Üheksa kuud tagasi jäi Oscar kombaini alla ning tagajalgade alumised osad lõigati ära. Kui Oscar leiti, oli ta väga nõrk ja kaotatud oli palju verd, kassi omanikest abielupaar oli valmis kõige hullemaks. Peale esmast arstiabi pöörduiti tippasemel loomakirurgi dr N.Fitzpatricu poole. Praeguseks on Oscar omanike rõõmuks täielikult oma uute jalgadega kohanenud. Oscarist on saanud tõeline kodukass, sest proteesid ei võimalda hästi väljas ringiliikumist.

Välisajakirjanduse põhjal: J. Järve

Puudeabi süsteemil endal puue

Mäletame, millist vastukaja leidis avalikustatud riigikontrolli audit novembri alguses, mida meedia kajastas valdavalt pealkirjade all a la puudega inimeste toetussüsteem raiskab raha. Järgnes äge reaktsioon, ka ELIL üllitas protesteeriva pressiteate.

Rahulikult auditit lugedes selgub, et riigi tähelepanu juhitakse õigetele asjadele, mis meile, puudega inimestele, on ammu teada. Mõned olulisemad väljavõtted:

- praegune puuetega inimeste ja töövõimetuspensionäride toetamise süsteem ei toimi mõistlikult – see ei taga, et abi oleks igakülgne ja jõuaks nendeni, kes seda tegelikult vajavad;
- riik ei suuda inimeste puudest tulenevaid lisakulusid adekvaatselt hinnata ning sellepärast võib toetusi makstes osale tegelik abi kättesaamatuks jääda;
- surve puude raskusastme määramiseks ja toetuste saamiseks toimetuleku eesmärgil on ülemäära suur;
- ravimite ja abivahendite kompenseerimise süsteemi tuleb muuta, et see võimaldaks puuetega inimestel vajalike ravimite ja abivahendite ostmist senisest soodsamalt;
- puude määramise metoodika soodustab eakate

sotsiaaltoetuste saajate arvu kasvu, kuna selle järgi on kõigil 65-aastastel ja vanematel suur tõenäosus saada vähemalt keskmine puue;

- töövõimetute inimeste toetamise süsteemi peamiseks puuduseks on see, et süsteem ei motiveeri töövõime kaotanud inimesi tööturule tagasi pöörduma, kuna inimestele ei pakuta rehabiliteerivaid töö- ja tervishoiuteenuseid;

- teenused on välja arendamata ja neid ei pakuta puuetega inimestele ühtemoodi üle riigi. Puuduvad teenuste osutamise miinimumnõuded.

-seadusega tuleb täpselt kindlaks määrata, milliseid teenuseid on kohalikud omavalitsused kohustatud puudega inimestele osutama ja millised peavad olema selleks kasutatavad rahalised allikad.

Riigikontrolli võimuses ei ole midagi ära võtta või midagi juurde anda. Riigikontroll saab juhtida tähelepanu vajakajäämistele ja teha ettepanekuid olukorra parandamiseks. Tulevik näitab, mis nendest ettepanekutest riigi tasandil saab.

Tekst: Auli Lööke

Tulevased üritused

Tänuüritus Aasta tegu 2010

2011. aasta veebruaris toimub tänuüritus kümnendat korda. Tahame seda tähistada veidi teisenenud formaadiga. Häid kandidaate ootame jaanuari keskpaigani. Nagu ikka koos põhjendusega, miks kandidaat teie ühingu meelest seda tiitlit väärrib. Meeldetuletuseks - sellel üritusel ei tõsta me esile oma tublisid inimesi, vaid asutusi ja organisatsioone, ka üksikisikuid, kes on kas kaaluka sõna või teoga teie ühingut toetanud.

Kultuuripäevad Turus 2011

27.-28. augustil 2011 toimuvad ELIL-Invalidiliitto kultuuripäevad Turus. Toimunud on kaks ettevalmistavat töökoosolekut, kaks Soomes ja üks hiljuti Tallinnas. Programm hakkab jumat võtma, palju kasutatakse ära sündmusi, mis toimuvad Turus kui 2011.a Euroopa kultuuripealinnas.

Oleme otsustanud, et osavõtumaks on 100 eurot, mis kehtib ka abistajale. Oleme broneerinud meie delegatsioonile Turus ööbimispaiga, mis mahutab 100 inimest. Paljud ühingud on teatanud osalejate arvu, nimeliselt tahame seda teada aprilliks.

Pidev ja põhjalikum info alates uuest aastast!

Peitusemäng!

Detsembrikuu ELIL Teatajasse on ära peidetud Oscar the Cat, lisaks teadusuudise Oscari fotole on kusagil numbris veel üks pisike Oscari pilt. Leidke see ülesse ja saatke jaanuari kuu jooksul kassi täpne asukoha-kirjeldus auli@elil.ee. Õigesti vastanute vahel loosime välja meene, võitja nime avaldame järgmises numbris.

Teie Oscar!

H ä i d J õ u l e j a R a h u l i k k u U u t A a s t a t !